

MRÁZ JÁNOS RAJZA

A bibliás emberek tudják, első kőtáblás egyéniségünk Mózes volt. Fölment Sion hegyére, ahol az ószövetségi isten kihirdette neki a Tízparancsolatot. Igaz, mire visszatért népéhez, az már aranyborjút imádozt, mérgében tehát összetörte a táblákat. Újra föl kellett mennie a hegyre, hogy újakat kaphasson. Ez a cselekedete nemcsak azért jelentős, mert még egyszer és visszavonhatatlanul megkapta, amire népének szüksége volt, és sok vallás erkölcsi alapjait rakhatta le egyszerre, hanem azért is, mert azóta mi is szeretünk újabbnál újabb kőtáblákat kapni. Addig-addig ment ez a játékunk, most már minden vallástól elvonatkoztatva is, amíg egyszer azt nem találtuk a kőtáblára írva: **nincsenek kőtáblák!**

Mózes hivatali leszármazottai természetesen azonnal megfűjték a hasonlatot. Mi lesz itt, ha nincsen törvény? Ha a tegnapi törvény ma már nem érvényes? Ez az ország bele fog pusztulni saját nagyakarásába. Mózesnek azonban az is lehet leszármazottja, aki tudván tudja, szabályozni csak azt kell, amit a józan ész önmagában nem diktál, és azt is csak addig, amíg át nem veszi irányító szerepét az ész és értelem. Épüljön be a Tízparancsolat erkölcsi rendszerünkbe, töltsé be ott áldásos szerepét, de ha függelékként kezeljük, ha mindehhez hozzá akarjuk csatolni, akkor annyiszor elkajszulhat, figyelni se tudunk rá.

Társadalmi tízparancsolatainkat a józan tapasztalat szervezi, a kőtáblákat viszont a hagyomány. Kezdjük a fejnél, hazánk legnagyobb testületénél, az országgyűlésnél. Van, aki azt mondja, falat döntött, hatalmas rést ütött rajta az új választási rendszer, mások szerint viszont éppen a repedéseket igyekeznek eltömlni. Újra választott képviselőnk szájából hallottam annak idején a zajos méltatlankodást: jöttek az újak, de nem tudni, mit akarnak. Föláll az egyik, és interpellálni akar. Még azt se tudja, hogy annak külön sora van? Hogy azt írásban kell előre benyújtania? Hogyan válaszoljon rá kapásból: a miniszter? Természetesen fölökösítették, hogy ennek más útjai vannak, így nem lehet csinálni. Mit ad isten, egyszer csak hallom ám, hogy kezdi fölöslegesnek érezni a képviselői testület ezt a belső szabályt is. Ha nem tud azonnal, feleljen legközelebb a miniszter, vagy válaszoljon levélben, amíg az újabb országgyűlés hivatalosan nem szavazhat róla. Arra jártam a minap, saját szememmel láttam, az Országház mégse omlott össze. Pedig azóta az is megessett már, hogy a miniszter választát **leszavazták** benne.

Jól emlékszem Somogyi József egyik föl szólalására. Benyúlt a zsebébe, elővette a papirosát, fölmutatta, aztán vissza is hajtogatta mindjárt: **szabad szóolásban** akart elmondani mindent. Hogy fölütötte az ország rá a fejét! És most? Egyre többen vannak, akik alibiként se veszik

Kőtábláink

elő zsebükből az otthonról hozott szöveget, hanem elmondják szabadon. Hatalmas szerencsénk, hogy nem lett törvény belőle, aki nem tud papiros nélkül beszélni, ezután is olvashatja. Kinek a pap, kinek a papné.

Lépeggessünk lefelé, de maradjunk továbbra is a közelmúlt, a majdnem jelen eseményeinél. Sorozatot írtam egyszer a gémkákról, mert ekkora feszítőerőről nem lehet nem írni sorozatot. Sűgták is az intelmeket: nem lesz ez mindig így, kár ennyire túllihegnünk. Szinte minden cikkbe beleírtam, az lesz az igaz: ha a gémkás tapasztalatok **átmehetnek** a hétköznapi gyakorlatba. Ha majd rendes munkaidőben is dolgozhatunk anyit, amennyi bírunk, mert meg tudják fizetni. A sűgás azt mondta, ez csak ábránd lehet, mert hol anyag nincs, hol piac nincs, fizetni viszont **mindig** kell az embereket. Hogy mennyire képes visszahúzni minden lelkesedést az ilyen beszéd, azóta már jól tudjuk.

Egyre erőteljesebb viszont a hang, lehessen megkeresni a napi nyolc órában is, amit eddig csak erős ráadással lehetett. Hogy ezért legalább annyira kell dolgozni, mint eddig a ráadásban? Akire számíthatunk, az természetesnek tartja. Ő azért jött a gyárba, hogy dolgozzon és keressen. Lábát lógatni viszont szívesebben elmegy haza. Persze otthon se lógatja, mert családja van, neveli gyerekeit. (Azt megint nem lehet megjósolni, mire lesz ebből jobban nevelt gyerek, mire szakad meg az áldatlan válások áradata, mikor kezdünk megint emberhez méltóan gondolkodni otthoni ügyeinkben stb.)

Egy-két kőtáblánk itt is **megrepedt** közben. Fölalátuk, hogy még igazgatót is lehet választani, nem muszáj azt dédelgetnünk, aki sokezeres szókincsünkben csak ezt az egyet ismeri: nem! Idő kell ehhez is, mert nincsenek mindig elérhető távolságban azok, akikre az új föladatokat rá lehet bízni. Akár már most meg is fordíthatjuk a játékot. Hamarosan eljön az idő, mert el kell jönnie, hogy **munkást** is választania kell az igazgatótanácsnak, és el kell küldenie, akit nem tart megfelelőnek.

És mi legyen avval, aki nem felel meg? Aki a munkapad mellől is a **kocsmapultot** látja csak? Sokan azt tartják, és egyre többen el is mondják, kellene már, nagyon kellene a munkanélküliség intézménye. Majd ha észreveszi valaki, hogy kipenderült a gyárból, egészen másként kezd gondolkodni. Erősen mondjuk még, hogy ilyesmi nem lehet nálunk, mert ellenkezik szocialista elveinkkel. A másik gondolat persze ezt kontrázza azonnal: lehet-e szocialista az, amelyik a **léhütőket** támogatja?

Nagyobb gond ennél, azt hiszem,

hogy a tisztességesen elvégzett munkát se tudjuk jól megfizetni, honnan lenne pénzünk munkanélküli segélyre? A másik még aggasztóbb. Hátha régi slágereink szerint állapítanak meg, ki fölösleges egy gyárban vagy irodában? Hátha azt tartanánk meg, aki dolgozni ugyan nem szeret, mert meg se tanult, de minden értekezleten olyan beszédeket vág le, hogy beleszédül, aki hallgatja? Akit ez a rendszer világlátásban úgy ápolgatótt, hogy ez a **mi** emberünk? És aki mindig tudott nagyokat enni, hatalmasakat inni a rendszer egészségére.

Várjunk még, ne siessünk!

Úgy értettem annak idején, át kellene vinni a gémká tapasztalatait az üzembe, de értsük bele azt is, hogy itt maga választhassa meg mindenki, kivel akar és kivel nem együtt dolgozni.

Eszembe jut mindjárt az a térépítő ember is, aki a kiskörút újrakalapálásánál a sínek egyik végén egyedül ütögette a kockaköveket, mert a brigád **nem volt hajlandó** együtt dolgozni vele. Vele mi lenne, ha életbe lépne ez a szisztéma? Ő röpülhetne legelőszőr? Jól meg kell ezt gondolnunk. Azt is, hogy akkor nem lehetne brigádvezető, aki kifúrja a bandából a legjobban dolgozó társát, mert az titkos szavazásra gondolt, amikor vezetőt választottak.

Biztosan lesznek gondjaink akkor is, ha magunk állítjuk igazgatónkat, — mert belátjuk végre, hogy a „vetésforgónál” hasznosabbat ez a rendszer se találhat ki —, és magunk választjuk a dolgozót is. A termelés erősebb diktátor lehet minden parancsotzó igazgatónál. Mi lesz, ha előáll Lapátenyerű János, és azt mondja, nem azért szavaztam rád, hogy engem hajszolj? Mi lesz akkor, ha kiderül, az eltörött kőtáblák helyett megint újat kap, aki **haza** akarja vezetni népet? Törvény mindig volt, mert mindig szükség volt rá.

Ahhoz kéne szoktatni szemünket, hogy a legeslegújabb kőtáblánkra ez az egyetlen szó lesz írva: **világszínvonal**. Annyit emlegetjük a japánokat, hátha elkezdünk egyszer az ő szorgosságukkal dolgozni egy mindent átfogó, de azonnal változni tudó, föltétlenül előre mutató rendszer keretében. Nagyon nehéz, az idealizmus határát súrolja, ha a lavór legfenekéről célozzuk meg a világszínvonalat, de más lehetőségünk sincsen. Reformot hirdett az ország, mert érzi, az ideológiai alapunk megvan hozzá. Együttjárhat ez az igyekezet avval is, hogy a kőkeménységű fejek leváltassanak magas pozíciójukból, mert rugalmasan gondolkodó, helyesen dönteni tudó emberre van szükség, és betokosodott fejű **nemdolgozóknak** is lépést kell váltaniuk.

Közben természetesen biznunk kell abban is, hogy az országgyűlés épülete ettől se omlik össze. Inkább talapzatában erősödik.

HORVÁTH DEZSŐ

LÓDI FERENC

Hatvan tavasz

*Hat iksszel már a vállamon
a születésem vállalom.
Mit is tehetnék egyebet?
Az út mögöttem meredek.*

*Lettárt csinállok, itt vagyok,
hiány és többlet visszafog.
Célom is volt, meg életem,
végül is ezt kell féltennem.*

*Társakkal mentem, Barátok...
ölelésük most is átfog.
Közülük lát még, aki lát,
s így nem hullik rám talmi vád.*

*Mert kéz a kézben, így a jó,
szelet fog, visz a vén hajó.
Sirályok szállnak, éhesek,
olyanok, mint a véredek.*

*A szememet ne! Lábomat
vigyék el, a két lovat.
Nincs nálam fegyver, sirályok,
a harcból én már kiállok.*

*Hessentelek még, menj madár,
tavasz köszönt és itt a nyár.
Csorduló mézét habzsolom,
kihült már omló partokon.*

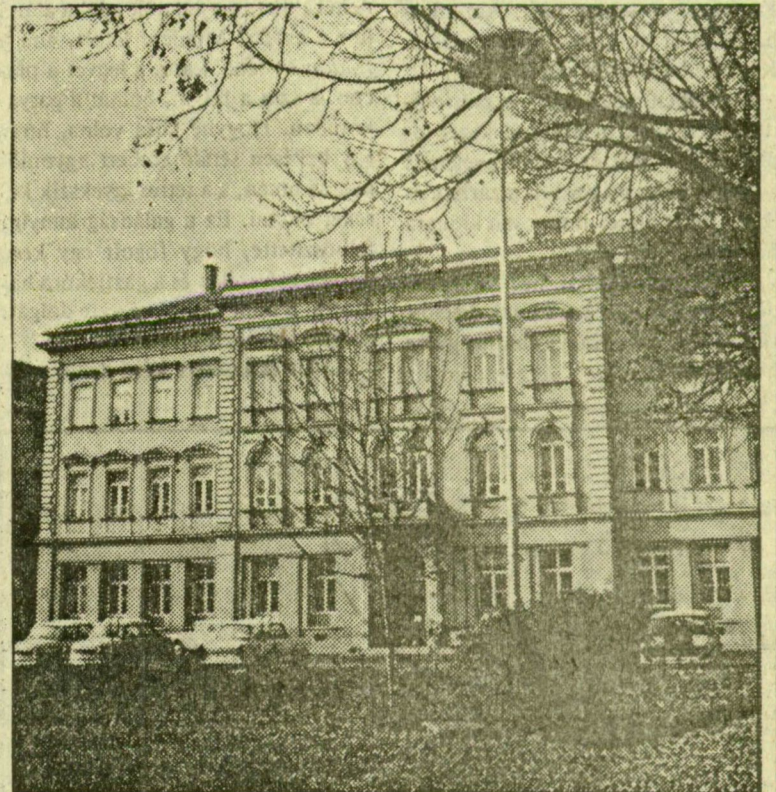
*Azért csak mondom, mert muszáj,
előttem úszik fény-uszály,
s megbotlom benne, roskadok,
fáradok már, a rozsdá fog,*

*s elem mered az ingovány.
Fortuna átvisz friss lován,
s szeretőim utcahosszan
keresnek a zavarosban.*

Hatvanadik születésnapján a versének közlésével köszöntjük lapunk munkatársát, Lódi Ferenc költőt

Szeged műemlékei

28. „BÉRHÁZ” A SZÉCHENYI TÉREN

A Széchenyi tér 11. számú épület „Műemlék, „Bérház” néven ismert, koraeklektikus stílusú. 1870-ben épül Wegman Gyula—Scherer József tervei alapján.”

Nagyméretű, háromszintes, négy utcára szülő ház két bejáratral. Kiemelt főhomlokzatán a kapu melletti oszlopokon lámpa, felette csigás konzolokon nyugvó erkély. Az épület ablaksorainak keretelése változatos záródású, homlokzatai fogsoros párkánnyal zárulnak, előlé emelkedik a főhomlokzat cimeres attikafala. Oldalai szerényebbek, sarkait függőleges kváderzés hangsúlyozza. Udvara négyzetes, két lépcsőházzal, zárt folyo-

sórendszerrel. Főlépcsőházában szögletes vonalú kovácsoltvas, hátsó lépcsőházában vaskos tagokból öntöttvas korlátok.

Eredetileg a város bérháznak építette, földszintjén üzletsorral. Bérbeadását 1873 novemberében tervezték, a cégek hirdetései azonban csak tavasztól jelentek meg. Elsőnek Steiner és Reichmann vászonkereskedő, majd Maader S. lábbeli-, Kramer C. férfijöltöny-, Fischer Mór cipőkészítő. A ház a nagyárvízkor és az 1880-as években is Szeged város tulajdona. Árvízkárosult: „Brem Vilmos fűszerker., Molnár Lajos cipész házimester.” Ma a városi tanács épülete.